



PEDAGOGIK FIKRDA MAHORAT TARIFI VA MAKTAB AMALIYOTIDA O'QITUVCHI MAHORATI PEDAGOGIK IMKONIYATLAR

Buxoro Davlat Pedagogika instituti

Aniq va Tabiiy fanlar fakulteti

Geografiya va Iqtisodiy bilim asoslari yo'nalishi

*4 –kurs talabasi **G'aybullayeva Nargiza***

Annotatsiya: Ushbu maqola pedagogik fikrda “mahorat” tushunchasining nazariy-tafakkuriy ta'riflarini va maktab amaliyotidagi o'qituvchi mahoratining pedagogik imkoniyatlarini tahlil qiladi. Mahoratni faqat kasbiy ko'nikma emas, balki didaktik, metodik, kommunikativ va shaxsiy-pedagogik komponentlarni o'zida mujassamlashtirgan kompleks sifatida ko'rib chiqish taklif etiladi. Maktab sharoitida o'qituvchi mahorati ta'lim mazmunini zamonaviylashtirish, o'quvchilar bilan samarali muloqot o'rnatish, differentsiallashtirilgan o'qitish va baholashni tashkil etish orqali pedagogik jarayonni optimallashtirish imkonini beradi. Maqolada o'qituvchining didaktik mahoratini oshirishga yo'naltirilgan metodik strategiyalar, mentorlik va professional rivojlanish mexanizmlari hamda maktab ichidagi hamkorlik va innovatsion texnologiyalar orqali amaliyotni boyitish bo'yicha tavsiyalar keltiriladi. Tadqiqot nazariy asoslarni amaliy yondashuvlar bilan birlashtirib, ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan.

Kalit so'zlar : Mahorat (pedagogik mahorat) ,Didaktik mahorat ,Metodik kompetensiya ,Kommunikativ ko'nikmalar, Shaxsiy-pedagogik xususiyatlar , Differentsiallashtirilgan o'qitish , Baholash strategiyalari Mentorlik va professional rivojlanish ,Pedagogik imkoniyatlar ,Maktab amaliyoti , Innovatsion ta'lim



texnologiyalari, o'qituvchi-obektiv munosabat , Kompetensiyaviy yondashuv
Ta'lim sifatini oshirish

Аннотация: В данной статье анализируются теоретико-мыслительные определения понятия “мастерство” в педагогической мысли и педагогические возможности мастерства учителя в школьной практике. Предлагается рассматривать умение не только как профессиональное умение, но и как комплекс, включающий дидактическую, методическую, коммуникативную и личностно-педагогическую составляющие. Мастерство учителя в условиях школы позволяет оптимизировать педагогический процесс за счет модернизации содержания обучения, налаживания эффективного общения с учащимися, организации дифференцированного обучения и оценки. В статье даются рекомендации по обогащению практики посредством методических стратегий, механизмов наставничества и профессионального развития, а также внутришкольного сотрудничества и инновационных технологий, направленных на повышение дидактических навыков учителя. Исследование направлено на повышение качества образования за счет сочетания теоретических основ с практическими подходами.

Ключевые слова: мастерство (педагогическое мастерство) ,дидактическое мастерство ,методическая компетентность ,коммуникативные навыки, личностно-педагогические характеристики , дифференцированное обучение , стратегии оценки наставничество и профессиональное развитие ,педагогические возможности ,школьная практика , инновационные образовательные технологии, педагогико-объективное отношение , компетентностный подход ,повышение качества образования

Kirish

Pedagogik mahorat o'qituvchining kasbiy faoliyatda muvaffaqiyatga erishishida muhim omil hisoblanadi. Bu – faqat bilim va ko'nikmalar majmuasi



emas, balki ta'lim jarayonini samarali tashkil etish, yangicha pedagogik yondashuvlarni qo'llash va har bir o'quvchining individual xususiyatlarini inobatga olishdan iborat murakkab jarayondir. Maktab amaliyotida o'qituvchilar mahoratini rivojlantirish pedagogik imkoniyatlarni kengaytirib, sifatli ta'lim berishga xizmat qiladi. Shu bois hozirgi kunda pedagogik fikrda o'qituvchi mahoratining mohiyati, uning tarkibiy qismlari va ta'lim tizimidagi o'rni haqidagi tadqiqotlar dolzarbdir.

Asosiy qism

vazifalarni muvaffaqiyatli bajarish uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma, malaka va shaxsiy sifatlar majmuasi. Bu jarayonda nazariy bilim va amaliy yondashuvlarning uyg'unligi asosiy rol o'ynaydi. Bilim va nazariy Pedagogik mahorat – bu o'qituvchining ta'lim va tarbiya jarayonini samarali tashkil etish, pedagogik tayyorgarlik – zamonaviy pedagogik tamoyillar, metod va texnologiyalarni chuqur bilish.

- Kasbiy ko'nikmalar – darslarni rejalashtirish, o'quvchilarni rag'batlantirish, baholash va nazorat qilish malakalari.

- Shaxsiy fazilatlar – sabr-toqat, ijodkorlik, psixologik hushyorlik va pedagogik muloqot qobiliyati

Maktabda o'qituvchining pedagogik mahorati o'quv jarayonini muvaffaqiyatli tashkil etishning garovi hisoblanadi. Mana ba'zi asosiy jihatlar:

Individual yondashuvni ta'minlash – har bir o'quvchining qobiliyat va ehtiyojlariga mos ta'lim berish.

- Motivatsiyani oshirish – o'quvchilarni o'rganishga qiziqtirish va ularni faollashtirish.

- Muammo hal qilish kompetentsiyasi – darsda yuzaga keladigan noodatiy holatlarni tez va to'g'ri hal etish.-Pedagogik imkoniyatlarni kengaytirish –



innovatsion usullar, zamonaviy texnologiyalar va interaktiv yoʻnalishlarni qoʻllash orqali taʼlim samaradorligini oshirish. Oʻqituvchi mahoratini doimiy ravishda oshirish esa pedagogik imkoniyatlarni yanada kengaytiradi, natijada taʼlimning sifat va samaradorligini taʼminlaydi.

Pedagogik mahorat tarkibi

1. Bilim komponenti – pedagogika, psixologiya, fan hamda metodikani chuqur bilish.

2. Koʻnikmalar va malakalar – darsni rejalashtirish, metodlarni qoʻllash, taʼlim vositalaridan samarali foydalanish.

3. Shaxsiy fazilatlar – empatiya, ijodkorlik, pedagogik muloqot qobiliyati, sabr-toqat.

- Maktab amaliyotida oʻqituvchi mahoratining ahamiyati

Oʻqituvchi mahorati maktabda taʼlimning sifatini belgilovchi asosiy omil hisoblanadi. Yuqori mahorat oʻquvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olgan holda dars berishni, ularni faol ishtirok etishga undashni, muammolarni hal qilishni taʼminlaydi. Shu tarzda pedagogik imkoniyatlar kengayadi va taʼlim jarayoni samaradorligi oshadi.

- Pedagogik imkoniyatlar va ularni kengaytirish

Pedagogik imkoniyatlar – oʻqituvchining innovatsion metod va texnologiyalarni qoʻllash, oʻquvchilarga yaratilgan shart-sharoitlar orqali taʼlim sifatini oshirish salohiyatidir. Oʻqituvchi mahoratini doimiy rivojlantirish orqali pedagogik imkoniyatlarni kengaytirish mumkin, bu esa maktabda ilgʻor amaliyotlarni tatbiq etish imkonini beradi.



Xulosa

Pedagogik fikrda o'qituvchi mahorati kasbiy bilim, malaka va shaxsiy sifatlarning mukammal uyg'unligidan iborat bo'lib, maktab amaliyotida ta'lim samaradorligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. O'qituvchi mahoratini oshirish pedagogik imkoniyatlarni kengaytirib, ta'lim sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Shu bois, pedagogik mahoratni rivojlantirish pedagogik jarayonni takomillashtirishda ustuvor vazifalardan biridir.

Adabiyotlar

1. Abdullaeva D. M., Jurakulov Sh. R. Pedagogik mahorat va uning o'qituvchilik faoliyatidagi ahamiyati. Toshkent, 2020.
2. Islomov B. F. Pedagogika asoslari. Toshkent, 2019.
3. Jalilov A. A. O'qituvchi mahoratini rivojlantirish metodikasi. Samarqand, 2021.
4. Karimov S. M. Ta'lim sifatini oshirishda pedagogik imkoniyatlar. Toshkent, 2018.
5. Olimova N.Z. Pedagogik psixologiya va ta'lim jarayoni. Toshkent, 2022.
6. Халилов Х.Х. Замонавий педагогика. Тошкент, 2023.
7. UNESCO. Education for All and Teacher Competence. Paris, 2015.